vaimijima –

ommofamma –

Hierom bestaan nog 2 andere [illegible]
als Arnt 1663 [illegible] [illegible] 3 [illegible]

[illegible]

KORTE BESCHRYVINGE
Van de Ongeluckige Weer-om-reys van het SCHIP
AERNHEM,

Nevens noch zes andere Schepen, onder 't gebiedt van den Heer ARNOUT de VLAMING van OUTSHOORN, van *Batavia* na het *Vaderlandt* afgevaren, op den 23. December 1661. Van welcke gemelte Schepen noch drie vermist worden.

Beschreven door

ANDRIES STOKRAM, Die met het selve Schip is t'Zeyl gegaen/ en met eenige Maets van 't Eylandt Mauritius met een Kaper die in 't Roode Meyr gekruyst hadde/ van daer gevaren/ &c.

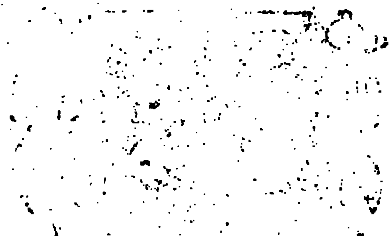
t'AMSTERDAM,
By JACOB VENCKEL, Boeck-verkooper, in de Oude Lely-straet, in de History-schrijver, ANNO 1663.

[illegible] KORTE [illegible]

AFRICA,

[illegible]
Heer Arnout [illegible]
[illegible]

[illegible] STOKRAM, [illegible]

[illegible]AMSTERDAM,
By JACOB V[illegible]CKEL, Boeck-verkooper, in de Oude
[illegible], Anno 16[illegible].

KORTE BESCHRYVINGE,

Van de Ongeluckige Voyagie van 't Schip

AERNHEM,

Zeylende van BATAVIA naer het PATRIA, 1661.

DEn 23 December in 't Jaer onses Heeren Jesus Christus 1661. zijn wy met ons 7 Schepen (te weten 't schip 't Wapen van Hollandt, daer den Heer Arnout de Vlamingh van Outshoorn als Admirael op was/ Prins Willem als Vies-Admirael/ de Vogel Phoenix als Schout by nacht/ en de Schepen Aernhem, Marseveen, Prince Royal, en de gekroonde Leeuw van Enkhuysen) van Batavia t'zeyl gegaen/ naer het Patria ofte Vaderlandt, doch moesten 's avonts anckeren/ alsoo de wint westelick was/ ende de Straet Sunda soo bequaem niet en is / smeten daer ons ancker in de grondt en lagen daer tot aen den dagh.

Den 24. dito lichten wy ons ancker/ende gingen onder zeyl/de wint als vooren/ laveerden dien gantschen dagh met weynigh voordeel / smeten 's avonts ons ancker weer in de grondt.

Den 25. dito zijnde Kersdagh/ lichten ons ancker op/ en laveerden dien geheelen dagh/ de wint als vooren/ quamen 's avonts weer ten ancker.

Den 26. dito lichten ons ancker / en ginghen onder zeyl / de windt als vooren / quamen tegen den avont weer ten ancker/ hadden weynigh profijt gedaen.

Den 27. dito de wint al westelick / lichten ons ancker / en laveerden dien dagh al over en weer met weynigh voordeel / de ghekroonde Leeuw bleef dien dagh een groot stuck achter/ quamen dien avondt weer ten ancker.

Den 28. dito de wint noch als vooren/lichten ons ancker en laveerden dien dag al over een weer met weynigh profijt/de gekroonde Leeuw raeckten dien dag meest uyt het gesicht/ lieten 's avondts ons ancker wederom vallen.

Den 29. en 30. dito de wint als voren/ deden al geen profijt.

Den 31 dito lichten ons anker/en raekten onder zeyl/ door dien de wint sich een streek of twee verset hadt/kregen doen tegen den avont de Sinte Nicolaes Baey, quamen daer ten anker met ons 6 Schepen/ also de gekroonde Leeuw achter gebleven was/ zijnde verblijdt dat wy het quaetst van de Straet Sunda gepasseert waren.

Den 1 January zijnde Nieuwe-jaers dagh anno 1662. haelden wy daer water en brandthout / 's avondts quam de Leeuw by ons in de Bay ten ancker / waren doen wederom by malkander.

Den 2 dito haelden wy weder met gelijckerhant water en brandthout / als vooren.

Den 3 dito lichten wy ons ancker weder uyt dese Bay , en gingen onder zeyl om onse reis te vervorderen/ passeerden toen Bantam , aldaer lagh een Engelsch schip / en daer was dien dagh oock een Engelsch Schip uitgeloopen / genaemt den Africaen,

caen, mede sijn koers stellende naer 't Vaderlant: wy bleven dien nacht onder zeil / en laveerden voort / om de Straet uit te komen.

Den 4 dito de wint noch al westelijck blijvende / quam dese voormiddagh den Advocaet Viscael aen boort aen alle Schepen om de visitatie te doen en te monsteren / stellende toen sijn koers weder na Batavia, en wy na 't Vaderlandt.

Den 5 dito / quamen wy door de Straet Sunda, liepen toen in Zee / ende zeylden met goede windt en weder tot op den 9 Februarij toe. Wanneer het hart begon te waeyen / de wint Oostelijck / en onse koers W. Z. W. zijnde / tegen den avont door het hart slingeren / en onvoorsichtigheyt der Officiers / raeckten de Teervaten gaende / slingerden aen stucken / en al de Teer over den overloop / het welck een groote ontsteltenis in het Schip maeckte / want wy daer groote moeyte mee hadden om weder schoon te maecken.

Den 10 Febr. zeylden wy met onse Fock / door dien het soo hart waeyden / en konden oock geen meer zeylen gebruycken / de wint noch als voren.

Den 11 dito / alsoo de wint sich hoe langer hoe meer begon te verheffen / swichten wy onse Fock; maer also onse Fock een oudt zeyl was / ende de kracht van de wint niet konde uytstaen / brack aen stucken / 's nachts in de eerste wacht ontrent thien uren / 't welk ons ten eersten veroorsackten om onse best te doen / om de selve van de Ree te krijgen / daer wy onse uyterste best toe deden; maer als wy daer mee doende waren / so hebben onse Officiers het Schip aen ly laten leggen / en so op de wint laten draeyen / tot groot nadeel van ons allen / want so haest als 't schip op de windt quam / viel het ten eersten op een zijde / en is ook niet weer geresen / 't welk een groote verbaestheyt maekten onder het volck: want wy kregen een groot deel water in / en konden niet pompen / overmits het schip so op een zyde lag / en de last was doen mede verschoven na ly: Toen deden wy onse best met balijen en hoosen / en al wat wy konden dien geheelen nacht. 's Morgens in de dagh-wacht / souden wy 't roer los maken om 't schip te sien voor de wint om te krijgen / en 't selve soo te rechten; maer als 't roer sijn speelens hadde / en de zware zee daer opsloeg / so datmen het niet konde stutten / brak de Roer-pen aen stucken / 't welk ons noch meer verlegen maekten / doch gingen wy weder te werk met ander ghereetschap op het Roer / om het selve te stutten / ende weder een ander Roer-pen in te krijgen / doch het was al verlooren moeyten / want de Zee slaegh soo gheweldigh dat daer gheen helpen aen was. Hier mede soo doende wesende / komt weder een andere zwarigheyt / want ons hok met vijftien a sestien Last Rijs ende ander goet raekten ook aen stucken / ende valt mede na ly / 'twelk ons doen noch meerder verbaest maekten: Want het water wies hant over hant in 't Schip / ende ons Roer-pen was stucken / en daer en boven dat Rijst-hok met al dit goet ook aen ly / wandden dieshalven de Rijs / Boonen / Kadjang en ander goet over boort / doch al vruchteloos; Wy waren dieshalven genootsaeckt om onse Anckers van de Boegh te laten vallen / ende het Geschut dat boven stondt over boort te smijten / dus den een hier den ander daer / met alle man

in de weer zijnde en elck nu sijn best doende / sagen het Schip / de gekroonde Leeuw van Enckhuysen, omtrent 1½ mijlen van ons / waer op wy een Seyn / en 5 a 6 schoten deden / wordende heel verblijt / denckende dat die Man ons soude helpen / hy zeylden met sijn onderzeylen / maer als hy ons in noodt sagh / setten wel haest al sijn zeylen by / liep voor de windt heen / en liet ons legghen / wy hackten onse groote Mast over boordt / om het Schip soo te doen rijsen / maer al vergeefs: want de Mast viel noch een groot gat in 't Schip / en onse achter steeven was oock al heel los / door het slaen van het Roer. Toen was het al verlooren / doch wy repten onse handen noch soo veel als wy konden / hackten onse Besaens-mast mede over boordt / ende arbeyden soo met het een ende het ander tegen de doodt aen / want daer was toen geen hoop meer om het Schip te behouden / alsoo al onse andere Schepen weeh waren / en wy lant nocht zant sien konden / en niet hadden om ons in te salveeren / dan onse Boot / en Saloep / en daer konden wy ons allen niet in berghen / daer toe waren wy oock een goet stuck van het landt / stelden daerom ons betrouwen op Godt Almachtigh / die doe onse naeste toevlucht was / en wy anders geen uytkomste te verwachten hadden / dan van sijn Vaderlijcke handt / begaven ons doen onder sijn barmhertige vleugelen / en setten onse schuyt uyt / ten eersten met 10. a 12. mannen die van het Schip af roeyden / om de inkomst van het volck te beletten / bleven daerom een stuck weegs van het Schip. Wy / die in 't Schip noch overigh waren / maeckten doen de Boot oock klaer / en brachten daer in twee rollen zeyldoeck / eenige houwers / kasen / een weynig broot en ontrent 4 a 6. mingelen Arack / ons soo versiende / van alles wat wy konden / oock van Kaerten / Graetboogen / ende andere Stuermans gereetschap / terwijlen het Schip al hoe langh hoe meer sonck / ter tijt toe dat wy de Boot konden uytsetten. Doen quamen wy uyt het Schip in de Boodt / met ontrent hondert ende acht zielen / zijnde doen de Son noch ontrent een half uur hoogh booven den Horisont. Hoe dat wy te moede waeren kan een yeder in sijn herte dencken. Wy verlieten ons groot Schip van ontrent vijf hondert Lasten / en mosten ons in de naeuwe Boodt behelpen / hebbende noch daer toe de nacht voorhanden. Dit was op Sondagh den 12. Februarij wanneer wy waeren op de hooghte van 17½ graeden / Zuyder breedten: Doen gaven wy ons in Godts handen / en roeyden met de Boot een weynigh van het Schip af / maer wy waren ter nauwer noot een Pistool schoot van het Schip / of het sonck wegh of het een steen geweest was / die men uyt de handt in 't water smijt. Wy ondertusschen deden een yverigh ghebedt tot Godt / dat hy ons doch wilde bewaren / en ons altemael niet laten verlooren gaen / want daer alrede ontrent 40. man met het Schip ghesoncken was / en met ons oock gheen verlossingh voorhanden was / dan van sijn Vaderlijcke handt te verwachten was. Na Sonnen ondergangh quaem de Saloep by ons / vragende of wy haer de Schipper wilden over geven;

Gaven haer antwoordt van ja / met noch 8. of 10. man meer / om soo een weynigh malkander te helpen / wy ondertusschen daer mede doende wesende / en door het trappen van den een op den ander / so wort in de Boot geroepen: wy sincken wy sincken / sy in de Saloep dit hoorende / roepden ten eersten wech van ons / of dachten dat wy de Saloep souden overloopen / en dan soo den een met den ander daer gebleven hebben / het welck oock sonder twijfel soude geschiet hebben / doch Godt die alle dingh ten besten keert / en heeft het soo verde niet laten komen. Maer de Saloep van ons afroepende met 13. man hebben zedert dien tijdt haer niet meer gesien ofte van gehoort / waer hy is / is Godt bekent. Wy met de Boot dreven dien nacht soo op Godts genaden heen / voor de wint en voor zee / 's morgens zijnde den 13. Februarij / redden de Boot wat op / smeeten alles over boort / wat ons in de weegh lagh / maeckten twee zeylen / van dat doeck dat wy in de Boot ghebracht hadden / en een Koldoeck spijckerden wy met latten rondom de Boot voor het storten van de Zee / het welck ons groote dienst dede: Wy maeckten onse masten van riemen / en ander stucken hout / dien wy in de Boot hadden / woelden dat by malkander / en setten daer de masten op / daer sloegen wy de zeylen aen / en stelden onse cours na het Eylandt Mauritius, daer wy ontrent 120. mijlen af waren / wy hadden toen goet weder en windt / maer het duerden niet langh of daer quam wel haest een donderbuy: Want onse Onder-stuerman / en Hooghbootsman / met een Timmerman en Assistent / wilden 40. mannen over boort smijten / daer wy doen den eersten en slimsten nacht hadden door-gebracht / en nu fraey alles opgheredt hadden / en ons soo nu wel konden behelpen / door dien het Godt doch soo beliefde / mosten wy te vreden wesen. Sy doch in haer boosheyt voortvarende / smeten 4. man over boort / waer onder was een Swart / geboren in Ambon, die door sijn swemmen de Boot weder te vatten kreegh / maer over onse Bootsman dit siende / nam een houwer / en wilde de Swart sijn handen afhacken / maer 't wierde hem van ons belet / de Swart raeckte weder los / dreef achter uit / en verdronk doen mede als de andre 3. Dese voorsz. Officiers wilden noch al meer maets over boort smijten / maer Godt lof en danck sy konden niet / moesten daerom te vrede zijn / wy zeylden so al voort met moy weder en goede wint / en baden God dat hy ons doch wilde beschermen en te lande helpen / op dat wy eenige mochten de tijdingh brengen van dese droevige reis: seilden so dien nacht deur. 's Anderen daegs zijnde den 14 dito / hadden wy noch moy weer en goe wint / zeilde so voort op Gods genade / deden 's morgens 't gebedt / songen een Psalm / en maekten doen een roer van ons sweert / also wy ons roer vande Boot in d'eerste nacht verloren hadden / hebbende soo langh met een riem gestuert / tot dat wy weder een roer gemaeckt hadden.

Den 15 dito / de wint als voren / met moy weder / waren doen geheel gerust / stelden al ons vertrouwen op God / hoopten dat hy ons noch wel sou te lande helpen al hoewel eenige van ons volck sturven / ende dat de Officiers al riepen om 40. man over boort te smijten / doch ten isser als doen noch niet toe gekomen / seylende wy alsoo voort.

Den

Den 16. dito / de wint en weer noch als vooren / danckten Godt 's morghens en 's avondts voor sijn groote genaden / dat hy ons tot noch toe in soo een kleyne Boot met so veel menschen hadde bewaert / daer ons groote Schip van ontrent 500 Lasten soo was ghesoncken / maer Godt die alle dingh regeert / heeft sijn wonderwerck aen ons willen betoonen / en ons al te samen niet laten verlooren gaen / al hoewel dat daer wel 50 al wech waren / en dat onse Officiers dagh en nacht riepen om eenige van het volck over boort te smijten / maer konden (danck Godt) niet tot haer voornemen komen / wy begonden toen dorst te krijgen / alsoo wy geen water in de Boot hadden / moesten ons daerom met ons eygen water behelpen / kreghen wel 2 a 3 reysen een stuckjen broodt en kaes / maer 't en konde niet helpen.

Den 17. dito de Wint en Weer als vooren / smeten een Man of twee die van dorst gestorven waren over boort / hebbende de selvie sout water ghedroncken / het welck haer het hert deed afbranden / en haer onlijdelicken dorst dede lijden de hette der Sonne. Wy / niet hebbende om onder te schuylen / moesten over dagh in de Son en 's nachts in de koude sitten / droncken so ons eygen water / vragende noch aen anderen / of sy van haer water niet en konden missen? ja daer waren eenige die haer water niet konden drincken / die 't dan aen anderen over gaven / en droncken sommige sout water / waer van se gek en buyten sinnen wierden / en korts daer na storven / anderen die daer een exempel aennamen / droncken gheen sout water / maer leden liever dorst / soo veel als sy konden / hoopende dat het Godt wel soude versien / en helpen ons te lande / of senden ons een regen / om het hert te laven.

Den 18 dito / zijnde een droevigen dagh voor ons / also den Duyvel onser Officiers herten so verstockte / dat sy op Godt noch eer sijn ghenade en dachten / maer weder op nieu een man over boort smeten / en noch meer souden over boort gesmeten hebben / hadden wy het haer niet belet: sy en dachten niet dat Godt ons al te samen om soo Barbarisch een gruwel soude straffen / en ons al te mael met de Boot laten verdrincken: Maer hy / die een rechtvaerdigh Godt is / en heeft de onschuldige om de anderen niet willen straffen / maer de boosen sal hy als 't hem gelieft wel vinden.

Den 19 dito de Wint als vooren met goedt weder / zeylden wy soo op Godts genade / presumeerden toen dat wy soo verre niet meer van Landt konden wesen / gaven dieshalven malkanderen goede moedt / hoopten dat wy dat lieve Landt haest souden sien en opkomen / om onsen dorst te lessen / daer wy machtigh mede gequelt waren.

Den 20. dito / 's morghens de Windt en Weer als voor / zeylden alsoo voort / ontrent ten thien uuren saghen wy het Landt / waren alsdoen heel verblijdt / saghen dat Godt sijn barmhertighe vleughels over ons hadde uytghestreckt / danckten hem nae onse schuldige plicht / quamen 's avondts ontrent thien uuren

aen

aen het Landt / liepen toen na de versche Revieren / om ons van onse dorst te ontslaen / want wy het wel van doen hadden / saten dien gheheelen nacht by malkander in het ghras / kreghen een ghoede reghen / en hebbende gheen schutsel / mosten daer soo in reghen en wint dien gheheelen nacht oversitten. Als den dagh nu gekomen was / haelden wy de Boot aen de wal / hem vast ghemaeckt hebbende / ginghen om onse kost / den eenen om Oesters / den ander krabben / Mostert-bladen en wilde Pallemeyt / aten dat alsoo rau / door dien wy gheen vuur hadden / waren heel verleeghen / doch mosten ons soo behelpen met de kost die wy krijghen konden / het smaeckten noch al heel wel / want men seyt / dat honger maeckt rauwe Boonen soet / het welck wy hier wel bevonden. 's Avonts ontrent 9. a 10. uuren kreeghen wy een Orkaen / met ghruwelijcke harde wint en reghen / hebbende toen een eenmael op het lant geweest / daer wy als toen met verwonderingh de wercken van Godts handt saghen / en overpeynsden: Want hadden wy doen met ons Boot noch op Zee gheweest / wy hadden boven alle hulp moeten vergaen. Maer 't heeft Godt belieft / dat sijne wonderbare verlossinge soude bekent ghemaeckt worden. Ondertusschen saten wy sonder schuylplaets inde wint en reghen / en de wint waeyde 't water op het landt / dat het niet te segghen is / dus saten wy van onder en van boven den gheheelen nacht in 't water / en klappertanden van koude / ghelijck een yegelijck wel kan dencken: want wy waren naeckt en bloot / hadden niet als wy ghinghen en stonden / hebbende uyt het Schip niet met allen gheborghen. Die nacht dus overghebracht hebbende sagen wy 's morgens weer dat de wint ons Boot die nacht heel had op 't lant ghewaeyt / en was heel vol water / 't welck wy daer uyt deden en wilden doen de Boot afsetten / maer vergeefs / wy konden hem niet afkrijghen / door dien het volck niet by malkander was / dies lieten hem soo op het lant staen / en ghinghen elcks sijns weegh om nootdruft te soecken / ende soo den eenen dit / den ander dat; eenighe waren doende om vuer te maken / maer konden niet bedyen / want door dien het altijdt regende en alle het goet nat was / konden geen vuer krijgen / mosten ons soo behelpen met rauwe kost / aten die al met goede smaeck / en brachten soo al een dagh drie a 4. door. Doen beraedtslaeghden onse Schipper / twee Stuerluyden / Hooghbootsman / Assistent en Timmerman / om met de Boot naer Indien te varen / 't welck sy goet vonden / om van het Eylandt Mauritius over te steecken na het Eylandt Madagascar, en dan soo voort langhs de vaste kust / en dat maer het Eylandt Zylon, op welcken aenslagh sy met malkanderen hebben de Boot in het water ghekreghen / en haer een weynigh versien van water en andere noodtwendigheden / wat sy konden op het landt bekomen. Als sy nu met de Boot gereet waren / zijn sy met haer 11. persoonen en 2. kleyne jongens / zijnde 13. in 't gheheel van het Eylant Mauritius afghevaren.

Wy

Wy die daer niet droevigh maer heel blyde om waren / hoopten / nu die schelmen van het Landt af waren / dat wy wel vyer souden krijgen / gelijck het oock gebeurden / want sy waren pas met de boot wegh / of wy kregen vyer / 't welck wy maekten met het vuurslagh van een pistool / waer toe wy in 't bosch eenigh goedt vonden daer het in vonckte. Toen waren wy heel verblijdt / verstrooyden ons van malkander af / den een hier / en den ander daer / eenige maekten Seer is om vissch in te vangen / kreghen soo taemelijck de kost / oock altemet een Schildt-padt die wy kookten in bladen van boomen / want wy hadden geen potten / en moesten ons soo behelpen. Het gingh heel wel met dat kooken toe / eenige maekten kleyne nettekens van bast van boomen om visch mede te vanghen / het welck ons alles wel ghelukten / vinghen visch ghenoegh om te eeten / en drooghden altemet oock een party / sorgh dragende teghen ongelegentheydt / quaedt weder ofte andersins / als wy geen visch konden vanghen / dan soude ons die drooghe visch wel te pas moghen komen. Dus leef den wy al heen / wisten niet meer wat dagh dat het was / leef den als wilde menschen / hadden Bijbel nocht Testament / nochte niet met al tot stichtingh dienstigh zijnde / wy leef den alsoo heen / vertrokken altemet een dagh of twee verder / en raekten ondertusschen van malkander af. Toen begonden wy zoudt te branden / en smeeten soo een vadem houdt of twee op een vlacken klip / daer wy de brant in staecken / en dat soo lieten branden; daer smeeten wy dan soo langh zoudt water in / als al dat hout tot asschen toe verbrandt was / dan namen wy die as en brachten die in onse hutten / deden die in een doeck / gooten daer weder zoudt water op en lieten dat soo door de doeck loopen / en dat dan in Kookes-nooten aen het vyer gheset zijnde / lieten dat soo koocken / het was in een korten tijdt zout soo wit als ghevallen sneeuw / konden ons heel wel behelpen / begonden doen al metter tijdt wat wijser te worden / vinghen nu en dan Bocken en landt Schildt-padden / het welck een schoon eeten is. Toen verlieten wy de visschery / en begonden ons aen het jaghen te gheven / bevonden dat het veel beter was / vlees te eeten als vis; wy wierden toen soo vet als Beeren / kregen oock kennis van wijn de Palm te tijveren; dat is / uyt de bomen te trekken / droncken toen niet als wijn de Palm / en aten Bokken / Lant Schildt-padden / Verckens / Veldhoenders en meer andere goede spijsen / konden doen het lijf vry beter op houden als met de Mostert-bladen / en rauwe Vis en gras / dat te vooren ons eeten was. Het gaf ons doen een groot onderscheydt / wy leefden in groote weelde / tot op den 21. May / toen quam daer een Engelsch Schip / genaemt het Schip Treuren / daer Capiteyn op was / Swaenly. Wy sagen dit Schip op den een en twintighsten May / ginghen daer na toe / quamen daer den 25. dito / op Vrydagh / 's morgens 8. a 9. uren / by / latende wy een hemt waeyen / tot een seyn / waer op sy toen met haer Boot aen het lant quamen / en ons vraegden / wat volck dat wy waren? wy gaven haer tot antwoort / dat wy Hollanders waren / dat wy ons Schip verlooren hadden / en dat wy daerom haer Capiteyn wel wilden spreecken / het welck sy ons toeseyden / willende sy eerst aen boort varen / om haer Capiteyn raport daer van te doen / en dan weder aen landt komen / 't welck / na wy tot 's avonts laet getoeft hadden / geschiedde / als wanneer sy met de Prauw aen land quamen / en ons met ons drien aen boort haelden. Wy aen boort komende / soo liet ons de Capiteyn ontbieden / en vraeghden ons / wat volck wy waren? Wy gaven hem tot antwoordt / dat wy maets waren die ons Schip verlooren hadden / en versochten dieshalven / dat hy ons gelief de mede te nemen / alsoo hy mede nae het Vaderlandt

meende

meende te vertrecken; het welck hy ons in 't eerst affeyde / door dien hy weynigh mondtkost in syn Schip hadde / ende het laet in de tijdt was / alsoo dat hy vreesde de Caep de bon Esperance (geseyt / het hooft van goede Hoop) niet te sullen boven komen / en dan aen het Eylandt Madagascar soo langh soude moeten leggen / tot de gelegentheyt presenteerden / om daer weder van daen te gaen / en dan met soo veel volck belaeden wesende / ende gheen victaly in het Schip te hebben / soude een groot ongemack maecken. Wy echter al sterck aen-houdende / gaf hy ons ten lesten het jae-woordt / om ons meede te nemen / tot 20. man toe / alsoo wy oock in een dagh 3. a 4. gheen meer konden by malkander brenghen / soo zijn wy ontrent met ons 24. persoonen in dit Schip gheklommen / niet beter wetende / of wy souden allegaer met dit Schip voort gheraeckt hebben; maer het scheen dat het Godt noch soo niet heeft belieft / alsoo ick Andries Stockram, Francoys Conpanie, Gerrit Buttenbinder / en Gerrit Bastiaensz. om reden van te kleyne ruymte / geresolveert hebben om op het lant te blijven / gingen dieshalven by den Capiteyn / en versochten om een pot / een Musket / Kruyt / Loot / Rijs / Broodt / Zoudt / Peper / Lont / Bijlen / Messen / Naelden / Garen / Lijnwaet / en ander nootwendigheden / het welck hy ons altemael heeft ghegeven / meer als wy van hem begheerden / en hebben hem toen een Letter van onse handt gegeven aen de E. Compangie / en toen is dit voorschreeve Schip op den jonghsten May / van het Eylandt Mauritius, met 20. man van ons verlooren Schip / vertrocken / wy met ons 4. persoonen marcheerden weer na onse woon-plaets / maeckten onder weghen een huys / daer wy ons goet in verborgen / ginghen soo leeghs lijf naer ons oudt Logement / alwaer wy een Man hadden gelaten / dien ginghen wy toen haelen met meer andere Maets / die in groote armoedt op soo een kostelijck Eylant leefden / jae konden ter nauwer noot meer spreecken van honger / wy gaven haer mondt-kost / holpen haer op de been / dat sy weer konden voort komen / gingen doen weder na ons huys / met het goedt dat wy van den Engelsman gekregen hadden / maeckende daer een huys om in te woonen / en stelden ons fraey ter neer / levende gerustelijck / aten en droncken wat ons lusten.

Op den 18. Junij quam daer weer een Engels Schip / komende uyt Engelandt / willende na Suratten, daer wy aen boort quamen: den Capiteyn / de welck goedt duyts sprack / vraeghden ons of wy mede na Indien wilden; seggende / ons graegh te willen over voeren; maer wy niet weer na Indien willende / seyden 't hem af; niet teghen-staende gaven hem een Brief aen den Heer Generael Ioan Maetsuycker, en hy gaf ons 50. ellen Lijnwaet met een bijl / 4. a 5. messen / wat zoudt / kammen / Brandewijn / en ander snuysteringh. Toen vertrock hy den 25. Junij weer van daer. Wy dan ginghen het Eylandt rontom / haelden al het volck / dat toen noch 42. sterck was by malkander / brochten haer daer ontrent daer de Schepen komen / leefden toen soo by malkander. Sondaeghs waren wy al by malkanderen ten eeten in het een huys of het ander / hielden soo beurten in 't rondt / leefden in groote geneuchten / aten vleesch van Koeyen / Bocken / Verckens / Gansen / Velt-hoenders / Duyven / Enden / en ander ghevogelt / Landt en Zee Schildt-padden / Zee-koeyen en alderhande soort van visch. Wy hadden 't al na ons wenschen / droncken schier niet als Wijn de palm / leefden in groote weelde / en wisten qualijck van overvloedt wat wy wilden eeten.

Dit Eylandt bevanght omtrent vijftien mijlen in 't ront / en is niet alleen een veylige

lige en vermakelijcke reede voor de Schepen / maer oock seer playsant en vruchtbaer / sich verheffende met lustige en aengename heuvelen/ en wederom dalende met genoeglijcke water-rijcke valleyen/ een gewenschte verversch-plaets / insonderheyt voor die gene/ die als uyt doots kaken / gelijck wy van alle leefmiddelen ontbloot / daer quamen te landen. De gront van dit Eylant is wat steenachtigh / doch brenght overvloedigh Palmitas-bomen en Ebbenhout voort / het welck soo dicht in een wast/ dat men naeulijcks daer kan door sien : Sommigh daer van is zwart als peck/en glat als Elpenbeen/ sommigh is schoon root/ ander wederom geel/gelijck Was; hier vintmen Schildtpadden/ die met vier mannen kunnen voort kruppen / en in welckers schilden tien kunnen sitten/ doch zijn hier Duyven/ Reygers/ graeuwe Papegaeyen/ en sekere soort van vogels / soo groot als Swanen met dicke koppen / waer op vellen leggen als lappen / in plaets van vleugels (want die hebbense niet) zijn hare zijden beset met drie of vier zwarte pennekens / en/ voor de staert / het achterste deel des lijfs / met vier of vijf graeuwachtige gekrulde plupmkens ; behalven noch vele andere gedierten en aengename vruchten/ wast hier oock dien Palm-boom/daer wy overvloedt van wijn uyt trocken/ gelijck ick boven verhaelt hebbe/ deselve Boom draeght groote bladeren/ daer sich een Man bequamelijck onder kan beschutten voor den regen. Uyt een geboort gat/ daer een kraentjen ingestoken is/ brenght de stam Wijn voort/ niet ongelijck den Seck/ dan alleenlijck datse haest suer wort. Het is verwonderens waerdigh / dat op dit Eylant van soo uytnemende vruchtbaerheyt geene menschen woonen.

Doen de Maendt van Augustus aen quam / sagen wy weder een Schip uyt ter Zee / 't welck soo 't scheen het Eylandt meende aen te doen / doch door tegen-wint en haer onversichtigheydt konden het Landt niet krijgen / moesten derhalven weder Zee houden. Ick kan niet seggen / of het een Engels Schip / of een Hollander was : dan wy daer niet eens zwarigheyt om maeckende / waren even blygeestigh/ als zijnde daer op een gewenschte plaets / dachten / als het Godt belieft ons wel een Schip te sullen toesenden / gelijck het dan eerlangh bleeck. Want in October quam daer een Schip / genaemt den zwarten Arent / van Amsterdam / 't welck in het Roode Meyr had gekaept / op Fransche Commissie / en daer grooten buyt had gehaelt. Desen Roover / by ons komende / beloofden ons van alles te willen versien/ soo wy met hem wilden varen : Wy op sijn schoone woorden en beloften betrouwende / gaven hem na eenige wederspraeck het Ja-woort om mede te gaen / brachten alles wat wy hadden aen het Schip / omtrent 150. gedrooghde Geyten / die wy op voorraet hadden gesouten en gedrooght / en 8. kallebassen met smeer ; blijvende toen by 't Schip/ en gaende alle dagen voor hem uyt jagen / sulcks dat wy meer Vee voor hem vingen/ als hy selfs wilde hebben.

Op den 12. November ginghen wy met ons 34. mannen van 't verlooren Schip met desen Roover van 't Eylant Mauritius t'zeyl / stelden onsen cours na de Caep de bone Esperance. Maer als wy nu met desen Roover in Zee / en het Lant uyt het gesicht gekomen waren / sagen wy sijn schelmsche streecken / toen ontnam hy ons ons vleesch / en gaf het ons tot rantsoen / en daer een weynig Rijs toe / soo dat wy / ter naeuwer noot half ons bekomst konden eten / en dan liet desen Schelm de Rijs noch in een derdepart sout water koocken / houdende ons dat weelige vlees van Mauritius Eylant wel uyt de tanden/hy paste 't ons eyntlick soo schaers toe/dat wy genootsaeckt waren daerom te spreken : maer als wy hem seyden/ dat wy op soo weynigh kost niet

konden leven / dat dit heel streedt tegens de belosten dien hy ons op het Eylandt ghedaen had / dat hy ons daer liever mocht ghelaten hebben / &c. Soo gaf hy ons tot antwoordt / dat wy soo stout niet mosten spreecken / of sy hadden de previlegie van syn Majesteyt van Vranckrijck om ons op te hanghen en te branden: waer op een van ons ten antwoordt gaf / dat den Koningh van Vranckrijck niet al syn genooten / noch hy desen Kaper self de macht ofte middelen soude hebben om ons het minste hayr van ons hooft te krencken. Dan hy / hier op / liet ten eersten 't geschut van de mast langhs scheeps halen / en 't geschut voor de mast af blasen / doende al de Musketten en Pistoolen uyt de Konstapels kamer in de Kajuyt brenghen / en willende ons soo dwinghen / dreyghden ons altemael om den hals te brengen; maer Godt die den Duyvel niet meer toe laet als 't hem belieft / deedt hem wel haest andere sinnen krijgen / sulcks dat hy ons noch beloofde meer kost te geven / het welck hy oock deedt / want wy kreghen ontrent de man een leepel vol Rijs meer als wy te vooren ghehad hadden. Met dese troublen zeylden wy alsoo voort / tot op den 10. December / 's avonts; als toen passeerden wy de Caep de Bone Esperance, en stelden onsen coers Noordt West heen / naer het Eylandt Sant Helena, alwaer wy quamen op den 25. wesende Kersdagh / lieten ons Ancker vallen / voor de Kerck Vlyof, recht voor het Engelsch Fort. Hier quam een Engelsch Boot aen ons boort / 't welck vraeghden / waer wy van daen quamen / en wat Schip dat wy waren; maer alsoo sy verscheyden malen vraeghden / en hem gheen antwoordt ghegeven wierdt / wist niet wat hy soude dencken / doch wierdt hem ten lesten gheantwoordt / dat wy van 't Roode Meer quamen / en dat wy naer de West-Indjes wilden / waer op de Boot weder na lant voer; doch 's avondts quam de selve met een tweede persoon weder aen ons boort / wierdt als toen wel ontfangen en onthaelt / maer willende niet langh blijven / gingh weder nae Landt.

's Anderen daeghs ginghen wy met ons 7. mannen uyt / om Limoenen en andere ververschingh te halen / quamen daeghs daer aen weder aen boort / en brochten een deel Limoenen / Kool en Sueringh te scheep. De Limoenen wierden omgedeelt / en elck syn part ghegheven. Wy gingen toen alle dagen om ververschingh / en kreghen soo veel / jae meer van de Engelschen / dan of wy self van een Engelsch Schip gheweest waren.

Dit Eylant Sante Helena, is alsoo ghenaemt / om dat het voormaels van de Portugesen op den dagh van Sant Helena, is ontdeckt geworden / welcken dagh toenmaels quam op den 21. Mey. Het begrijpt in syn omtreck 6. mijlen in 't rondt / luttel min ofte meer / leydt op 16½ graden aen de Zuydt-zijde van den Æquinoctiael / vijf honderdt en vijftigh mijlen van de Cabo de Bona Esperance, ende leydt van de Kust van Angola, ofte Æthiopia drie honderdt en vijftigh mijlen / dit zijn de twee naeste Landen die 't heeft; het is een seer hoogh en berghachtigh Landt; sulcks / dat het ghemeenlijck met de Wolcken bedeckt is. Het Landt is in sich selve droogh en aschachtigh / en oock al de boomen die daer uyt 'er aerdt in groote menighte zijn / zijnde veel wildernis / 't welck nerghens sonderlingh toe nut is / als tot brandt-hout. Het heeft gheen ander wesen en aensien / als of het half versenght ware; in voeghen / dat Vulcanus hier schijnt huys ghehouden te heb-

te hebben / ghelijck in 't ghemeen al die Eylanden het vyer seer onder worpen zijn; want men op sommighe dier plaetsen Solfer en Swavel vint. Toen de Portugesen dit Eylant eerst ontdeckten / was 'er gansch geen gedierte / nochte eenigh fruyt / dan alleenlijck overvloedt van soet water dat seer goedt is / ende van de berghen komt afvallen in de valeyen / loopende soo met eenighe kleyne beecken tot in de Zee / daer de ghenen die daer aen komen haere vaten met water vullen / ende hunne kleederen wasschen / tot seer groot gherijf ende ghenoeghte om aen te sien. De Portugesen hebben dit Eylandt allenghskens meer en meer beplandt met veelderley Fruyten / Vee en ghevogelt / dat al te samen in soo groote menighte daer is aengheroeyt / dat het schijnt ongheloofelijck te wesen: Want het is vol Geyten / Bocken / wilde Verckens / Veldt-hoenders / Patrijsen / Duyven ontallijck veel; sulcks / dat elck een daer mach jaeghen en vanghen / vermits daer echter noch grooten overvloedt blijft / en meer is als opt de Schepen / hoe veel daer oock moghen komen / van nooden hebben. Van ghelijcken zijn daer oock alle vruchten / als Portugaelsche Vijghen / Granaet-appelen / Oranje-Appelen / Limoenen / Lijmen / en diergelijck / in grooten menighte / sonder poten ofte planten aengheroeyt / dat alle de Valeyen vol zijn / 't welck seer aenghenaem en vermaeckelijck is om aen te sien / ende een Aerdts Paradijs schijnt te wesen; en dat meer is / soo vallen hier het gheheele Jaer door Vruchten / uyt oorsaeck / dat het alle daghen met vlaghen vijf of ses malen regent / en dan weder Sonneschijn heeft / soo dat al wat men daer plant / seer wel wast; doch door de kleyne naeuwkeurigheydt der Portugesen / zijnder alle de vruchten van Portugael en Indien niet. Dan souden sonder twijffel daer heel wel wassen / naer de goede gematightheydt van landt en lucht; ende / dat meer is / so is daer soo groot een overvloedt van visch / dicht by het Landt en rondtom het Eylandt / dat het schijnt een wonder van Godt te wesen: want men met kromme spijckers en nagels soo veel visch kan vangen als men begeert; sulcks / dat meest alle de Schepen die daer aenkomen / sich versien van visch / die sy daer drooghen / om goet te houden; de selve is van veelderley soorten / en van soo goeden smaeck / als ick opt visch gegeten hebbe / ghelijck oock alle Affirmeren die dit Eylandt gepasseert hebben: En tot noch meerder gerijf / soo vint men aen de Zeekant / op de klippen zoudt leggen / het welck ghenoeghsaem tot de noodtsaecklijckheyt voldoen kan. Kort / het is hier een ghewenschte plaets / en schijnt tot verwonderinghe ontdeckt te wesen tot ververschingh en dienste der Schepen; aengesien de kleenheyt en hoogheyt des Landts / sich verheffende in 't midden van den grooten Oceaen / en daer toe soo afgescheyden van 't vaste Landt ofte eenige andere Eylanden / dat het by gelijckenis schijnt te wesen een Boey in 't midden van de Spaensche Zee. En sooder dit Eylandt niet was / sou het voor de Schepen qualijck mogelijck wesen / behouden reysen te doen. Want het is wel gebeurt / dat sommige Schepen dit Eylandt ghemist hebben / die dan de grootste armoede van de werelt leden / en in de Kusten van Guine mosten loopen / om daer vlagen van regen af te wachten / en alsoo water te krijgen / komende dan half doodt en vergaen ten Vaderlande. Het is een maniere der Portugesen / datse alle die kranck zijn / en niet wel mede en moghen / in dit Eylandt laten / met voorraedt van Rijs / Bisschuyt / Olye / en eenige specerypen; want visch en vleesch vindense daer genoegh; gemerckt / wanneer de Schepen wech zijn / al het gedierte (dat door 't gesicht van 't volck

op de bergen gevloden was) met groote menighte weder in de valleyen komt / daer sy het met de hant grijpen en dooden. Dese krancken blijven daer tot het ander jaer / als de andere Schepen komen / diese dan weer mede nemen ; en de siecken die daer komen / werden daer gemeenlijck terstondt ghesondt. De Coningh wil niet toe laten / dat'er yemandt woont / op dat sy 't Land niet verminderen ofte eygenen souden; ende op dat het een yegelijck ten gerief en even na moge hebben. Daer is voor enigen tijdt een Kluysenaer gebleven / eenige jaren langh / onder deksel van Penitentie te doen / en het Kercksken t'onderhouden. De selve doode veele Geyten en Bocken / in voegen / dat hy alle jaren 5. a 6. hondert vellen verkocht / en daer goede profijt mee dede ; 't welck de Koningh ter ooren komende / dede hem terstont na Portugael voeren. Desgelijks zijnder eens uyt de Schepen twee Caffares, of swarten van Mossambique, ende een Iava met twee Slavinnen ontloopen / en haer verborghen in't gebergte / dat / als geseyt / seer hoogh en wilt is / soo dat mense qualijck kan passeeren. Dese / sich by malkanderen voeghende / teelden voort / en waren al tot 20. toe aengegroeyt eer men't gewaer wierdt ; doch konde men hun in langhen tijdt niet krijghen / dan door expres bevel des Koninghs / zijnse ten lesten met groote moeyte gebonden / en van daer gevoert. Nu ghenoegh van dit Eylandt verhaelt hebbende / soo vervolgh ick onse reyse.

Het was dan Nieuwjaers dagh ghewoorden / A°. 1663. als desen Kaper ons met ons drien aen landt settte/ namentlijck zijn Opper-Stuyrman / my / en noch een van ons verlooren Schip / die daer noch op dit Eylandt S^t.Helena by de Engelschen moesten huys houden ; hy / ons verlatende / trock met sijn overigh volck en Schip op den 5. January van daer / nemende sijn coers naer het Eylandt Assension , ofte Hemelvaert , het welck sijn naem heeft /om dat het op den dagh van des Heeren Hemelvaert is ontdeckt geworden / leydt van S^t. Helena Noord-west aen / omtrent 190. Spaensche mijlen / aldaer vindt men groote meenichte van vliegende visschen : Van 't Eylandt meenden hy 't te setten naer de West-Indien / doch het eynt van sijn handel en wandel sal de tijdt leeren.

Wy ondertusschen by de Engelschen op't Eylandt blijvende / moesten daer alle dagen schoppen en spaden / en met planten / zaeyen en maeyen onsen kost verdienen/ die echter sober ghenoegh was / krijghende niet meer dan drie pondt Rijs / een pondt Broodt / en twee puntjens Boonen 's weecks ; doch kregen wy hier mede soo veel als de Engelschen self/ konden dies halven niet klagen. Maer het gaf ons een groote veranderingh dat wy daer/ behalven dat wy hadden te arbeyden / noch moesten hongher lijden ; daer wy in teghendeel op 't Eylandt Mauritius niet behoevende te arbeyden in sulck een weelde hadden gheleeft ; doch / schoon wy dit ongheweent waren / moesten echter ghedult hebben : Wy bleven daer tot op den 2. Februarye / als wanneer daer een Engelsch Schip / ghenaemt Londen aen quam / daer den Gouverneur Johan Duttong op was / komende van Bantam , mede op Pouron in Banda geweest hebbende / om aldaer een Fort te maecken / het welck hem van onse Opperhoofden belet was / komende diershalven wederom naer huys. Wy versochten ten eersten aen ghemelten Gouverneur Duttong , als oock aen den Gouverneur van S. Helena , Robert Strenger , oft wy met het Schip Londen mochten naer Engelant varen/ om so veel te eer in ons Vaderlandt te mogen komen : het welck ons van gemelte Gouverneurs vergundt wordende / waeren wy heel verblijdt / danckende haer voor de goe-

de

de gunst en vriendtschap die sy ons bewesen. Den Gouverneur Duttong voornoemt verhaelden ons / hoe dat ons Boot aen het Eylandt Sylon, en het volck negen sterk wesende / met een Schip van Batavia waren komen te landen; oock mede dat onsen Schipper omtrent gemelt Eylandt Sylon overboort ware gesprongen / en sich self alsoo verdroncken hadde. Op den 3. Februarij quam hier noch een Engelsch Schip / 't welck in passant in Guinea had aen gheweest / en nu alhier voorraedt van Brood / Meel / Erweten / Vlees / Speck / Oly / Azijn en Brandewijn / als oock eenighe kleederen voor het volck losten; dese goederen wierden uyt het Schip in het Fort gebracht / daer wy als Muyl-ezels mede aen arbeyden tot op den 11. dito / als toen ginghen wy met ons twee Schepen van Santa Helena t'zeyl / het leste zijn coers nemende naer het Eylandt Mauritius, om aldaer na eenige Engelsche Scheepen te soeken / die dat jaer mede waren achter gebleven; ende van daer meynde hy naer de Kust Cormandel te zeylen / waer toe wy hem goede reyse wenschende / namen ons afscheyt.

Wy stelden onse coers N. W. naer het Eylandt Assension, daer wy met goet weder en windt op den 19. dito quamen. Aen het landt komende / gingen wy ten eersten uyt jagen / dan vonden niets van Bocken / zijnde alhier op het lant anders geene gedierten / en het landt vol berghen en heuvelen zijnde / konden daer niet vangen; ooch en is daer niet eenen groenen lover ofte tack / nochte in het geheel Eylant gheen soet water; het is wat grooter als St. Helena, leydt op 8⅓ graden aen de Zuydtzijde van de Linie Æquinoctiael, ende is meest over al roodt van coleur / 't welck uytterlijck schijnt te wesen een soort van roode verwe; voorts is het seer klipachtigh en verbrant landt / doch heeft sommighe schoone witte Oevers / veel Vis en Schildt-padden / daer ick met ons volck eenige van vinghen / die wy koockten en braden / en daer met eten en drincken den gehelen nacht goet cier van maeckten / tot op den 21. dito / als toen keerden wy weder van dit Eylandt af / en namen onsen coers naer Engelandt, hadden altijdt schoon weder / en de Linie gepasseert hebbende / begonden metter tijdt verkoeling te gevoelen / 't welck ons eer langh op de ribben aenquam / alsoo wy weynigh kledinge hadden / en de onbarmhertighe Engelschen ons niet een oude broeck / kous ofte schoen wouden by-setten / schoon wy oock van koude en ongemack souden gestorven hebben. Wy ondertusschen moesten alsoo te vrede wesen / quamen al het nader / en verblijden ons dat het baetwaert aen ging. In 't midden van April kregen wy een harden storm / die twee etmael duerde / doch alsoo wy voor wint hadden / gaf spoet aen onse reys / daer na kregen wy moy weder / ende den eersten May sagen wy de Sorles, dan toen een kostelijke windt hebbende / konden niet opkomen / en onse fictualie was ten eynde / kregen diesshalven weynig eten. Doch een visscher / die nae Ternuf sonde gaen visschen / ons aldaer ontmoetende / quam met twee Oxhoofden broots ons wat verstercken. Op den 2. dito / de windt naer het Zuyden schietende / quamen in 't Canael. Den 3. dito / de windt weder Oost zijnde / lagen wederom dobberen / en konden niet vorderen: dan des nachts deedt een Wester koelte ons O. N. O. het Canael insetten / passerende den 4. dito Valmuynen; doch de windt wederom Oost loopende / waren genooosaeckt Valmuynen in te loopen / daer wy / voor den avondt binnen komende / ons Ancker lieten vallen. Hier tot den 7. dito gelegen hebbende / hebben wy met een westelijcke windt ons Ancker weer ghelicht / en onder zeyl gaende / liepen 't Canael op / tot op den 10. dito. De windt wederom Oost / konden niet hoogher komen / en zynde toen boven 't Eylandt Wicht, quamen daer ten ancker / kregen

kreghen versch Vlees / Boter / Kaes en Broodt van Postmuyen, en maeckte hier goede verversschingh / tot op den seventienden dito / wanneer de Weste windt ons weer het Ancker deedt lichten / ende onder zeyl komen. Den achtienden dito raeckten voor Doeveren ten ancker / alsoo het heel stil was / ende wy de stroom teghen hadden. Tot 's avonts gelegen hebbende / kregen de stroom te baet / lichten dieshalven / hoewel met weynigh wint / ons ancker / dryvende soo in Duyns / daer wy / gheanckert zijnde / 's anderen daeghs een Lootsman aen boordt kreghen; doch moesten / om mistigh weder / noch een etmael toeven / eer wy ons ancker en zeyl weder ophaelden. Als toen quam by ons een Haerlemmer Boeyer / die na Rotterdam wilde / waer op wy versochten aen den Engelschen Capiteyn / oft wy verscheepen mochten op den Boeyer / 't welck hy ons toegheſtaen hebbende / ginghen met ons drien met ghemelte Boeyer na Rotterdam, daer wy des anderen daeghs komende / den Almachtighen Godt danckten voor sijne genade en bystant / dat hy ons soo genadigh en wonderlijck bewaert / ende uyt alle uytgestane rampen en gevaren verlost hadde. Treckende 's Maendaghs / met de Veerschuyt / met goet plaisier / naer Amsterdam, daer wy 's Dinghsdaghs met blijdtschap aenquamen / Godt als noch lovende voor dat hy ons soo langh hadt gespaert en bewaert / dat wy dit onsen Vaderlande tot sijner eere en onse behoudenis mochten bekendt maken. Hy / de groote Regeerder aller Regenten / Zeen en Landen / regeere voorder alles tot sijner eere ende onser aller welvaert / door Jesum sijnen Sone / Amen.

Den 20. Juny, deses jaers 1663.

